

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten; given Stockholms slott den 8 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Domö:

I skrivelse den 14 oktober 1939 hemställde 1939 års sjöfartsskyddsutredning om undersökning för utrönande av behovet av och kostnaderna för anskaffning och utläggning av erforderligt antal lys- och ljudbojar vid den s. k. neutralitetsleden. Som motivering för ifrågavarande förslag anförde utredningen i huvudsak följande:

Sedan under det pågående kriget det visat sig nödvändigt, att den neutrala sjöfarten i största möjliga utsträckning framginge inom svenskt territorialvatten, användes den s. k. neutralitetsleden av såväl svenska som utländska fartyg. Att i möjligaste mån trygga navigeringen i denna farled även under mörker och dålig sikt vore därför av stor betydelse för sjöfartens fortgång inom svenska farvatten. Enär emellertid neutralitetsleden på en del ställen

måst dragas så, att navigeringen under mörker och dålig sikt bleve osäker, i all synnerhet i farvatten där växlande ström vore rådande, syntes böra undersökas huruvida icke genom vid dessa ställen utlagda ljus- och ljudbojar riskerna för sjöfarten skulle kunna minskas.

Över denna framställning avgåvo lotsstyrelsen den 12 och kommerskollegium den 17 januari 1940 infortrade utlåanden. Vid lotsstyrelsens utlåtan- de voro fogade av styrelsen från lotskaptenerna i de olika lotsdistrikten samt från Sveriges redareförening, Nautiska föreningen, Sveriges segelfartygsför- ening u. p. a. och Sveriges fartygsbefälsförening inhämtade yttranden.

Lotsstyrelsen, som i ärendet samrätt med chefen för marinen, anförde bland annat följande:

Undersökningen hade å ena sidan klarlagt, att vissa delar av neutralitets- leden icke kunde göras farbara under mörker medelst utläggande av bojar. Å andra sidan torde genom utläggandet av lysbojar på vanskliga punkter vid leden denna å övriga sträckor kunna göras farbar även under mörker, vilket alltjämt syntes vara av ett visst värde för sjöfarten. Lotsstyrelsen hade ock- så med användning av reserv- och annan tillgänglig materiel redan gått i författning om utläggandet av dylika bojar på vissa ställen. Det kvarstående minimibehovet av lysbojar ansåges med den för närvarande planerade för- delningen utgöra 21. För tillgodoseende av detta behov torde genom in- dragning och omplacering av befintlig materiel kunna disponeras 8 bojar. Återstående 13 bojar måste nyanskaffas. I detta antal kunde inräknas de 3 lys- och ljudbojar, för vilkas anskaffning styrelsen i skrivelse den 29 augusti 1939 om bland annat anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten för budget- året 1940/41 beräknat ett medelsbehov av 45,000 kronor. Återstode sålunda ett behov av 10 bojar. Samtliga dessa bojar kunde vara av den mindre typ, som hittills använts såsom utsjöbojar på Norrlandskusten. En sådan boj med förankring beräknades draga en kostnad av i medeltal 9,000 kronor. Utgif- ten för hela anskaffningen uppginge alltså till omkring 90,000 kronor. Leve- rans beräknades kunna börja i juli månad och vara avslutad före årets ut- gång, därest beställning kunde göras under januari.

Under åberopande av det anförda hemställde lotsstyrelsen, att ett anslag å högst 90,000 kronor måtte så snart ske kunde ställas till styrelsens för- fogande för anskaffning av 10 stycken lysbojar, vilka avsågos att utläggas vid den s. k. neutralitetsleden. Dessa bojar komme framdeles, när behov av neutralitetsleden ej längre föreläge, att få användning dels såsom ersättning för utrangerad materiel dels ock för mötande av nya krav på säkerhetsan- stalterna under fredliga förhållanden.

Kommerskollegium, som förklarade sig biträda lotsstyrelsens framställning, föreslog tillika, att medel för ändamålet — i mån som detta icke, på sätt av styrelsens skrivelse framginge, redan skett — äskades av riksdagen samt att, med hänsyn till angelägenheten av att förberedande åtgärder med det snaraste vidtoges för förverkligande av styrelsens förslag, beloppet i fråga i avbidan på riksdagens beslut förskottsvis anvisades från handels- och sjö- fartsfonden.

Genom beslut den 26 januari 1940 bemyndigade Kungl. Maj:t lotsstyrelsen att anskaffa tio lysbojar samt tre lys- och ljudbojar för utläggning vid den

s. k. neutralitetsleden till ett pris av sammanlagt högst 135,000 kronor. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att kostnaden för anskaffningen av omförmälda tio lysbojar, beräknad till 90,000 kronor, skulle tillsvidare bestridas från handels- och sjöfartsfonden.

I skrivelse den 7 februari 1940 har *lotsstyrelsen* sedermera hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förbättring av fyrbelysningen i farleden Djursten—Svartklubben anvisa ett anslag av 40,000 kronor. Till stöd härför har *lotsstyrelsen* anfört i huvudsak följande:

Sjöfarten mellan Bottenhavet och Östersjön ginge fram dels genom Södra Kvarken och dels i farleden Djursten—Svartklubben innanför Gräsön. I sistnämnda farled vore fyrbelysningen i vissa hänseenden bristfällig. *Lotsstyrelsen* hade också sedan lång tid tillbaka haft sin uppmärksamhet riktad därpå och även vid flera tillfällen haft under övervägande att framlägga förslag om förbättring av fyrbelysningen i farleden. Chefen för marinen hade emellertid nu i skrivelse till *lotsstyrelsen* framhållit angelägenheten av att, med hänsyn till rådande internationella läge, fyrbelysningen i farleden snarast möjligt bleve kompletterad och därvid anordnad så, att fartyg med ett djupgående av upp till 9 meter kunde passera farleden.

För närvarande vore farleden endast avsedd för fartyg med ett djupgående av högst 7.7 meter. Enligt ett inom *lotsstyrelsen* utarbetat förslag erfordrades, för att fyrbelysningen skulle bli tillfredsställande, uppförande av sex nya fyrrar och omändring av tre nu befintliga fyrrar. Kostnaderna för dessa nybyggnads- och omändringsarbeten beräknade *styrelsen* till 40,000 kronor. Förbättring av fyrbelysningen i enlighet med förslaget komme att bli av värde för sjöfarten jämväl under normala förhållanden. Med hänsyn till ärendets brådskande natur finge *styrelsen* anhålla, att beloppet ifråga måtte ställas till *styrelsens* förfogande att utgå från förskottsstat.

Kommerskollegium har i utlåtande den 17 februari 1940 biträtt *lotsstyrelsens* framställning.

Genom beslut den 23 februari 1940 bemyndigade Kungl. Maj:t *lotsstyrelsen* att vidtaga erforderliga åtgärder, i huvudsaklig överensstämmelse med *styrelsens* förslag, för förbättring av fyrbelysningen i farleden Djursten—Svartklubben. Samma dag anbefallde Kungl. Maj:t statskontoret att till *lotsstyrelsen* för täckande av kostnaderna för ifrågavarande arbeten, efter rekvisition i mån av behov, utbetala ett belopp av sammanlagt 40,000 kronor från det å förskottsstat för försvarsväsendet m. m. under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till allmänna utgifter för försvarsberedskap: Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m.

Enligt skrivelse nr 37 har innevarande års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln framställda förslag, anvisat till *Lotsverket*: Säkerhetsanstalter för sjöfarten ett reservationsanslag av 1,258,000 kronor. Av detta belopp avses 45,000 kronor för anskaffande av de tre kombinerade lys- och ljudbojar, om vilka förmäles i *lotsstyrelsens* skrivelse den 12 januari 1940 och vilka innefattas i Kungl. Maj:ts den 26 i samma månad åt *styrelsen* lämnade bemyndigande. Beträffande de i samma bemyndigande omförmälda, för utläggning vid neutrali-

*Departements-
chefen.*

tetsleden avsedda ytterligare tio bojarna har Kungl. Maj:t, såsom nämnts, beslutat, att det för inköp av dessa bojar erforderliga beloppet, 90,000 kronor, skulle tillsvidare bestridas från handels- och sjöfartsfonden. Beslutet föranleddes av frågans brådskanie beskaffenhet och behovet av att för möjliggörande av omedelbar beställning medel ställdes till förfogande utan den tidsutdräkt som måste föranledas av ärendets hänskjutande till riksdagen. Emellertid är det icke rimligt, att handels- och sjöfartsfonden får slutligen vidkännas denna kostnad. Utgifterna för ifrågavarande lysbojar torde på samma sätt som utgifterna för sjöfartens säkerhetsanstalter i övrigt skäligen böra bestridas från anslag å budgeten. För ändamålet erforderlig medelsanvisning torde alltså böra begäras hos riksdagen.

Såväl omförmälda beslut den 26 januari 1940 som beslutet den 23 februari 1940 om förbättring av fyrbelysningen i farleden Djursten—Svartklubben föranleddes av rådande utomordentliga förhållanden. Behovet av medel för sistnämnda ändamål har, såsom nämnts, tillgodosetts därigenom att 40,000 kronor ställts till förfogande från förskottsanslag under sjunde huvudtiteln. Åtgärd torde lämpligen i detta sammanhang kunna vidtagas för reglering av denna utbetalning från förskottsanslaget.

I överensstämmelse med det anförda torde — utöver av riksdagen tidigare till säkerhetsanstalter för sjöfarten beviljade anslag — ytterligare böra för detta ändamål anvisas (90,000 + 40,000 =) 130,000 kronor. Beloppet torde böra uppföras å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av . . . kronor 130,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Sehlberg.